

دستورالعمل ضوابط بهداشتی و تسهیلات لازم مطب که به توشیح مقام محترم وزارت وقت رسیده است (به استناد نامه شماره ۱۸۲۲۱/۲/س مورخه ۱۳۸۲/۸/۱۲ معاونت سلامت)

فصل يك - کلیات :

ماده ۱: دانشگاه / دانشکده های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی صادر کننده پروانه تأسیس مطب ، موظفند مندرجات این دستورالعمل را به نحو مقتضی به اطلاع صاحبان پروانه مطب برسانند تا نسبت به تطبیق خود با ضوابط دستورالعمل اقدام نمایند .

ماده ۲: مطب به محلی اطلاق میگردد که پزشک دارای پروانه تأسیس مطب در آن به تشخیص بیماری و ارائه درمان اشتغال دارد. در این محل بیماران ، خدمات سرپایی تشخیصی و درمانی را دریافت کرده و در صورت نیاز به تحت نظر یا بستری بودن به درمانگاه و یا بیمارستان ارجاع می شوند .

تبصره ۱: انتخاب عناوین معقول برای تابلو مطب نظیر انستیتو ، مؤسسه ، مرکز ، مطب شبانه روزی و نظایر آنها به هر شکل عنوان ممنوع میباشد.

تبصره ۲: ساختمان یا مجتمع پزشکان به مجموعه ای از مطب های پزشکان اطلاق می گردد که هر پزشک بطور مستقل به معاینه و مداوای بیماران می پردازد و ساختمان پزشکان مؤسسه پزشکی محسوب نمی گردد .

تبصره ۳: بکار بردن عناوینی مانند درمانگاه ، کلینیک ، پلی کلینیک ، مؤسسه پزشکی برای ساختمان و مجتمع پزشکان ممنوع می باشد .

تبصره ۴: تابلوی کلیه پزشکان شاغل در اینگونه مجموعه ها باید برابر ضوابط سازمان نظام پزشکی جمهوری اسلامی ایران در محل مناسب و در معرض دید نصب گردد .

ماده ۳: فروش و تحویل هر گونه دارو ، ملزومات و تجهیزات پزشکی در مطب ممنوع می باشد .

تبصره: مصرف دارو های اورژانس در موارد فوریت های پزشکی و استفا ده از ملزومات و تجهیزات پزشکی در درمان های سرپایی و سایر اقدامات مجاز در مطب ، بعنوان مواد مصرفی خدمات پزشکی تلقی شده و مشمول ضابطه فوق نمی باشد.

ماده ۴: تعداد و شرایط کارکنان يك مطب باید متناسب با خدمات مجاز در مطب باشد.

ماده ۵: ساعات فعالیت مطب بنا به زمان فعالیت هر پزشک به نحو مقتضی مشخص و اعلام گردد.

ماده ۶: انجام خدمات تزریقات و پانسمان در مطب پس از اخذ مجوز قانونی مربوطه بلامانع است .

ماده ۷: انجام اقدامات تشخیصی یا درمانی که طبق ضوابط و مقررات باید در مؤسسه پزشکی مربوطه انجام گیرد و انجام اعمال غیر مجاز ، مصرح در مصوبه ۵۵/۱۰/۶ هیأت مدیره نظام پزشکی ، در مطب ممنوع است .

تبصره ۱: صاحبان مطب ، موظف به ثبت مشخصات فردی کلیه مراجعین و بیماران با ذکر تشخیص بیماری آنها بر اساس معیارهای ICD ۱۰ می باشند .

بدیهی است سوابق مربوطه می بایست در بایگانی (مکانیزه ویا معمولی) مطب حفظ و نگهداری گردیده و در صورت درخواست کارشناسان معاونت درمان دانشگاه / دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی مربوطه ، در اختیار آنها قرار گیرد.

تبصره ۲: در صورت مراجعه بعدی بیماران به علت پیگیری بیماری اولیه ، می بایست مراحل سیر بیماری و نتایج اقدامات درمانی انجام شده در پرونده بیمار قید گردد.

ماده ۸: در مطب هایی که تزریقات ، پانسمان ، جراحی های سرپایی یا معاینات زنانگی بعمل می آید ، واکسیناسیون کلیه افرادی که به نحوی با بیمار یا وسایل و تجهیزات پزشکی ارتباط دارند بر علیه بیماری هپاتیت B الزامی است و حفظ سوابق واکسیناسیون یا مصونیت جهت ارائه به بازرسین ضروری می باشد .

ماده ۹: هر مؤسس مطب پزشکی و دندانپزشکی موظف است تا مطب را منطبق با مفاد این آیین نامه تأسیس و موضوع را به دانشگاه / دانشکده علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی مربوطه اعلام نمایند .

تبصره ۱: مطب هایی که تاکنون تأسیس شده اند نیز مشمول ضوابط این دستورالعمل می باشند .

تبصره ۲: در صورت عدم تطابق شرایط مطب با هر کدام از مقررات ، اقدامات اصلاحی ظرف مدت سه ماه پس از بازدید دانشگاه علوم پزشکی مربوطه باید انجام پذیرد.

ماده ۱۰: چنانچه ضوابط تعیین شده در این آیین نامه پس از بازدید دانشگاه علوم پزشکی مربوطه انقضای موعد مقرر (قید شده در تبصره ۲ ماده ۹) رعایت نگردد به ترتیب زیر رفتار خواهد شد :

الف : تذکر شفاهي با قيد موضوع در صورتجلسه بازرسي محل ، توسط دانشگاه علوم پزشکي مربوطه و تعيين زمان توافق بين صاحب پروانه و بازرس دانشگاه براي انجام اصلاحات لازم بين يك الي شش ماه .

ب : اخطار کتبي و تعيين مهلت نهايي براي انجام اصلاحات توسط دانشگاه علوم پزشکي مربوطه وانعکاس به سازمان نظام پزشکي محل جهت پيگيري موضوع و اعلام نتيجه به دانشگاه / دانشکده علوم پزشکي مربوطه.

فصل دو- فضاي فيزيکي :

ماده ۱۱: هر مطب پزشکي بايد حداقل داراي يك اتاق معاينه با فضاي مناسب و يك سالن انتظار با مساحت مناسب و سرويس هاي کامل بهداشتي منطبق با شرايط منطقه اي و نظر دانشگاه / دانشکده علوم پزشکي مربوطه باشد.

تبصره ۱: هر مطب پزشکي داراي مجوز تزريقات وپانسما ن ، مي تواند علاوه بر اتاق هاي فوق ، يك اتاق با حداکثر دو تخت جهت ارائه خدمات تزريقات دارو ، سرم و انجام پانسما ن تخصيص دهد.

تبصره ۲: وجود يك اتاق مجزا براي ساير خدمات پزشکي نظير ثبت نوار قلب ، گچ گيري واقدامات حيا تي اورژانس نظير CPR (با رعايت جدا و محفوظ بودن بيمار) اختياري است ولي هر گونه افزايش اتاقها و تجهيزات که مطب را تبديل به مؤسسه درماني نمايد ، ممنوع مي باشد .

ماده ۱۲: معاينه بيماران بطور همزمان مجاز نميباشد و محل معاينه بيماران بايد از محل انتظار کاملاً جدا باشد .

ماده ۱۳: پوشش ديوارها و سقف بايد سالم ، صاف ، بدون درز و شکاف و تميز باشد .

ماده ۱۴: کف کليه اتاقها ، راهروها، توالت و محدوده دستشويي بايد سالم ، صاف ، بدون درز و شکاف واز جنس قابل شستشو باشد .

تبصره ۱: ديوارها ي اتاق مربوط به تزريقات و پانسما ن ، بايد تا ارتفاع ۱/۸۰ متر از کف با کاشي ، سراميك يا سنگ پوشيده شده باشد . در غير اينصورت کليه وجوه ديوار با رنگ قابل شستشو نظير رنگ روغن، رنگ شده و تميز باشد.

تبصره ۲: نصب دستشويي همراه با مايع صابون در واحد تزريقات وپانسما ن ضروري مي باشد.

ماده ۱۵: کاسه سنگ توالت و دستشويي ها از جنس سراميك يا چيني سالم وبدون شکستگی يا ترک خوردگي بوده ومجهز به شتر گلو باشد.

ماده ۱۶: ديوار محل نصب دستشويي (اطراف دستشويي)بطور مناسب کاشيکاري گردد و ديوار توالت قابل شستشوي روزانه باشد. (ديوار توالت حتي الامکان تا ارتفاع ۱/۸۰ متر از کف با کاشي ، سراميك يا سنگ پوشيده شده باشد.)

ماده ۱۷: درو پنجره ها بايد سالم و رنگ آميزي شده و تميز باشد (در و پنجره ها ي آلومينيومي نيازي به رنگ آميزي ندارند.

ماده ۱۸: مطب بايد داراي انشعاب آب لوله کشي بهداشتي باشد .

ماده ۱۹: فاضلاب مطب بايد به روش بهداشتي جمع آوري ودفع گردد.

ماده ۲۰: تمهيدات لازم براي جلوگيري از وجود ، ورود ، نشو و نماي حشرات در مطب بعمل آيد

ماده ۲۱: رعايت اصول فني و نکات ايمني در کليه قسمتهاي ساختمان ضروري مي باشد .

ماده ۲۲: درجه حرارت اتاقها ، هال و راهروها بر حسب فصول مختلف سال متعادل باشد و حتي الامکان از تهويه مناسب ونور کافي برخوردارباشد.

فصل سه - مقررات بهداشتي :

ماده ۲۳: وجود مواد پاک کننده مايع در دستشويي براي بيماران و مواد ضد عفوني کننده مناسب جهت سطوح و تجهيزات در مطب الزامي است .

ماده ۲۴: استفاده از وسايل يکبار مصرف با توجه به نوع خدمات براي هر بيمار ضروري است و مي بايست پس از استفاده به طريق بهداشتي دفع گردند .

ماده ۲۵ : تفکيک زباله هاي خطرناک (وسايل عفوني ،سر سوزن ، تيغ بيستوري وسايل برنده ، مواد آلوده به انساج وخون و سرم) از زباله هاي ضروري است وبايد در کيسه هاي مقاوم زباله فرار گرفته وبه طريق بهداشتي دفع شوند.

تبصره : تيغ هاي جراحي و سر سوزن هاي مصرف شده بايد در ظروف مقاوم وايمن جمع آوري و دفع بهداشتي گردند.

ماده ۲۶: وجود زباله دان درب دار قابل شستشو و دارای کیسه زباله مقاوم در مطب الزامی است .
ماده ۲۷: کلیه تخت‌های قابل استفاده برای بیماران ، دارای ملحفه تمیز و سالم و یا پوشش کاغذی مناسب پوشیده باشند

ماده ۲۸: ابزار مورد مصرف در مطب که نیاز به گندزدایی (Disinfection) و یا استرون کردن (sterilization) باید به طور مرتب و مناسب بعد از هر بار مصرف ، گند زدایی یا سترون گردد.

ماده ۲۹: کلیه قسمتهای مطب بطور مرتب نظافت و در موارد ضروری محل های آلوده با یکی از مواد گندزدا ، گندزدایی (ضد عفونی) گردد.

فصل چهار - تجهیزات :

ماده ۳۰: مطب دارای واحد تزریقات و پانسمان ، علاوه بر داروهای اورژانس باید مجهز به کپسول اکسیژن ، وسایل تزریقات و پانسمان و تخت و فضای مربوطه باشد .

ماده ۳۱: در مطب هایی که جراحی های سرپایی و یا معاینات زنانگی بعمل می آید ، وجود دستگاه فور یا اتوکلاو جهت استریل‌سازی وسایل و ابزار جراحی و معاینه الزامی است .

ماده ۳۲: بکارگیری فن آوری و استفاده از تجهیزاتی که کاربرد آنها نیاز به اخذ پروانه فعالیت خاص دارند ، در مطب ممنوع است (نظیر وسایل پرتوی پزشکی ، پزشکی هسته ای ، رادیوتراپی ، توانبخشی ، اپی لیزر (لیزر پوست) و لیزر (لیزر چشم) .

ماده ۳۳: روشها و وسایل تشخیصی درمانی نظیر دستگاههای EEG,EMG,NCV,EKG دانسیتومتری ، سونی کید، لیزر، کرایو، کوتر، الکترولیز، هیدرودرمی، الکترواکوپانکچر، چراغ مادون قرمز ، UV با رعایت مقررات و ضوابطی که از طرف وزارت بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی در هر مورد تدوین گردیده است ، در مطب قابل استفاده و بهره برداری است .
تبصره : در خصوص دستگاه های قابل استفاده در مطب که نیاز به تحرر خاص و یا گذراندن دوره آموزشی مشخصی می باشند ، دستورالعمل های مربوطه از طرف وزارت بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی به دانشگاههای علوم پزشکی و سازمان نظام پزشکی اعلام می گردد (نظیر نحوه و شرایط آندوسکوپی در مطب ، شرایط راه اندازی دستگاه دانسیتو متری ، اپی لیزر و غیره) .

فصل ششم - مقررات دندانپزشکی :

رعایت مقررات مربوط به مطب ها و درمانگاههای دندانپزشکی مصرح در بند های ذیل به منظور حفظ سلامت جامعه و همچنین ممانعت از انتقال بیماریها الزامی است .

ماده ۳۹: هر فردی که بر اساس مصوبات قانونی مجاز به معاینه و درمان بیمه ریه های دندان ، لثه و فک و دهان است موظف به رعایت تمامی مواد این فصل می باشد.

ماده ۴۰: رعایت تمام مواد مربوط به مقررات عمومی مطب ها در مورد مطبها و در مانگاههای دندانپزشکی نیز الزامی است.

ماده ۴۱: اتاق کار دندانپزشک باید دارای نور و تهویه مناسب بوده و حداقل فضای لازم جهت اتاق کار ۱۲ متر برای هر یونیت می باشد و محل نصب آن می با بست به نحوی باشد که پس از قرار گیری کابینت ها وسایل ملزومات به منظور جلوگیری از آلودگی محیط اطراف حداقل به شعاع یک متر در اطراف یونیت فضای باز وجود داشته باشد .

ماده ۴۲: در اتاق کار دندانپزشکی نصب دستشویی با رعایت شرایط مندرج در ماده ۱۴ الزامی است . و ترجیحاً شیر دستشویی از نوع آرنجی یا پدالی یا خود کار (اتوماتیک) باشد .

ماده ۴۳: در صورتی که در مطب قالب ریزی انجام می گیرد ، می با یستی برای این کار اتاق مجزا در نظر گرفته شود .

ماده ۴۴: کمپرسور یونیت که دارای صدا و ارتعاش است ، باید خارج از اتاق کار دندانپزشک نصب شود و رعایت اصول ایمنی در نصب و نگهداری آن رعایت گردد . به منظور بالا بردن کیفیت خدمات دندانپزشکی بهتر است کمپرسور بدون روغن باشد .

ماده ۴۵: حداقل تجهیزات ضروری جهت مطب دندانپزشکی شامل یونیت استاندارد و اینسترومنت و کمپرسور ، کابینت ها ، اتوکلاو ، دستگاه امالگاماتور و کپسول اکسیژن و ست احیاء و داروهای دندانپزشکی اورژانس دارای تاریخ مصرف می باشد .

ماده ۴۶: وجود دستگاه رادیوگرافی پری اپیکال در مطب های دندانپزشکی با رعایت اصول حفاظت در برابر اشعه بلامانع است .

تبصره : در مواردی که در مطب اقدام به درمانهای کانال ریشه یا جراحی ریشه های نهفته و دندانهای نهفته صورت می گیرد ، وجود دستگاه رادیو گرافی الزامی است .

ماده ۴۷: با توجه به فقدان علائم بالینی در بسیاری از بیماریهای قابل انتقال (نظیر هپاتیت و ایدز) ، رعایت کلیه اصول کنترل عفونت در مورد تمام بیماران دندانپزشکی بر اساس دستورالعمل صادره از سوی اداره سلامت دهان و دندان الزامی است .

ماده ۴۸: واکسیناسیون کلیه کارکنان شاغل در مطب شامل دندانپزشک ، دستیار و افرادی که به نحوی با بیمار یا وسایل و تجهیزات دندانپزشکی ارتباط دارند بر علیه بیماری هپاتیت B الزامی است و حفظ سوابق واکسیناسیون یا مصونیت جهت ارائه به بازرسین ضروری است .

تبصره: پرسنل شاغل در مطب دندانپزشکی (دستیار ، منشی و کسانی که به نحوی با لوازم و تجهیزات دندانپزشکی سرو کار دارند) باید کارت واکسیناسیون و کارت بهداشتی داشته باشند .

ماده ۴۹: استفاده از روپوش مناسب و تمیز ، ماسک ، عینک یا شیلد (shield) و دستکش برای دندانپزشک و پیش بند یکبار مصرف برای بیمار در حین کار ضروری می باشد .

تبصره: با توجه به وجود دوره کمون در بیماریهای عفونی و دوره پنجره در ایدز و عدم امکان تشخیص قطعی در مورد این بیماران ، از طرفی امکان انتقال آسان بیماریهای فوق و موارد مشابه آن در واحدهای دندانپزشکی ، ضرورت دارد احتیاطات همه جانبه در این زمینه برای تمام این بیماران رعایت شود .

ماده ۵۰: مصرف مجدد وسایل یکبار مصرف نظیر ساکشن ، دستکش ، لیوان ، برس ، پولیش دندان ، لوله پلاستیکی یکبار مصرف روی پوآر هوا ممنوع است .

ماده ۵۱: بعد از هر بیمار تمیز نمودن قسمتهایی از یونیت که در ارتباط با بیمار و دندانپزشک بوده ، نظیر پوآر آب و هوا ، دسته چراغ ، دسته صندلی و کراش وار با محلول ضد عفونی کننده مناسب ضروری است .

ماده ۵۲: استفاده از یک کار پول برای بیش از یک بیمار مجاز نمی باشد .

ماده ۵۳: فرز (Burr) برای هر بیمار باید تعویض و استریل گردد.

ماده ۵۴: ضمن رعایت تفکیک زباله های خطرناک و عفونی موضوع ماده ۳۳ ، کلیه سر سوزنها و دیگر وسایل تیز مصرف شده ، باید در ظرف مقاوم در بسته (مثل ظروف فلزی یا پلاستیکی ضخیم و مقاوم) جمع آوری و دفع بهداشتی گردد.

تبصره: آمالگام اضافی باید در ظروف حاوی داروی ظهور - ثبوت جمع آوری و بصورت مناسب دفع گردد.

ماده ۵۵: برای هر بیمار باید از وسایل و ابزار استریل شده و یا وسایل یکبار مصرف مجاز استفاده شود .

ماده ۵۶: استفاده از دستگاه اتوکلاو برای استریلیزاسیون وسایل و ابزار دندانپزشکی طبق ضوابط وزارت بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی الزامی است . (بخشنامه ۳۹۹۴۶/ک مورخ ۱۳۷۹/۱۲/۳۰)

تبصره: استفاده از اندیکاتورهای استریل ضروری می باشد و کنترل عملکرد صحیح دستگاه های استریل کننده توسط دانشگاههای علوم پزشکی و خدمات بهداشتی بعمل می آید .

ماده ۵۷: پس از اتمام کار روزانه رعایت اصول بهداشت محیط شامل : ضد عفونی نمودن کلیه سطوح و استریل کردن کلیه وسایل مصرف شده قابل استریلیزاسیون ، الزامی است .

ماده ۵۸: کلیه قالبهای تهیه شده قبل از ارسال به لابراتوار یا گچ گیری لازم است شستشو شوند ویا ماده مناسب ضد عفونی و مجدداً شستشو شوند .

تبصره: کلیه مراکز و مطبهای ارائه دهنده خدمات دندانپزشکی موظفند تنها با لابراتوارهای دارای پروانه تأسیس معتبر از وزارت بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی همکاری نمایند. لازم بذکر است وجود تصویر پروانه مذکور در مرکز و مطب الزامی است .

ماده ۵۹: انجام اعمال جراحی که نیازمند بیهوشی عمومی، بیهوشی نخاعی و یا مراقبتهای ویژه و ارائه خدمات بیمارستانی می باشد ، در مطب دندانپزشکی ممنوع است .

ماده ۶۰: کلیه لوازم و تجهیزات دندانپزشکی (تولید داخلی و وارداتی) مورد استفاده در مطب های دندانپزشکی می بایست تأییدیه مجوز تولید داخلی و واردات از اداره سلامت دهان و دندان وزارت بهداشت ، درمان و آموزش پزشکی داشته باشد .